

ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ว่าด้วยการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการจัดทำข้อเสนอแนะ

พ.ศ. ๒๕๖๙

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดให้มีระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการจัดทำข้อเสนอแนะ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคสอง มาตรา ๒๗ (๕) มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ วรรคสอง มาตรา ๓๕ วรรคสาม มาตรา ๓๙ (๗) มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๘ วรรคสอง และมาตรา ๔๙ (๙) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการจัดทำข้อเสนอแนะ พ.ศ. ๒๕๖๙”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑

(๒) ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

(๓) ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๔

(๔) ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๕

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้วย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

“เรื่องร้องเรียน” หมายความว่า เรื่องที่มีผู้แจ้งหรือร้องเรียนต่อคณะกรรมการว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้น และให้หมายความรวมถึงเรื่องที่มีการขอให้คณะกรรมการดำเนินการอื่นด้วย

“คำร้อง” หมายความว่า เรื่องร้องเรียนที่คณะกรรมการรับไว้เพื่อดำเนินการ หรือเรื่องที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้มีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ประสานการช่วยเหลือ
- (๒) ประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- (๓) ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- (๔) จัดทำข้อเสนอแนะ

“ผู้ร้อง” หมายความว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายหรือพบเห็นว่ามี การละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมถึงผู้ทำการแทนซึ่งได้รับมอบหมาย ที่แจ้งหรือร้องเรียนขอให้ตรวจสอบ การละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือขอให้ดำเนินการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามหน้าที่และอำนาจ

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า บุคคลหรือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนซึ่งถูกกล่าวอ้างและมีพฤติการณ์ที่น่าเชื่อได้ว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้หมายความรวมถึงบุคคลหรือหน่วยงาน ที่คณะกรรมการกำหนดด้วย

“เจ้าหน้าที่สำนักงาน” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงาน

“เจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน” หมายความว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานซึ่งปฏิบัติการตามระเบียบนี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งปฏิบัติการตามระเบียบนี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้อง” หมายความว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานที่ได้รับแต่งตั้ง ให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามระเบียบนี้

“ผู้ทรงคุณวุฒิ” หมายความว่า ผู้ทรงคุณวุฒิตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการนั้น

“พยานผู้เชี่ยวชาญ” หมายความว่า พยานผู้เชี่ยวชาญตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการนั้น มาตราที่อ้างถึงในระเบียบนี้ ให้หมายถึง มาตราของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อ ๕ ให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรักษาการตามระเบียบนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้คณะกรรมการเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๖ ในการดำเนินการตามระเบียบนี้ ให้คำนึงถึงประสิทธิภาพและความรวดเร็วใน การทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ข้อ ๗ การดำเนินการของเจ้าหน้าที่สำนักงาน เจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน และพนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้องตามระเบียบนี้ ให้ปรึกษาหารือกับผู้บังคับบัญชาก่อนเสนอคณะกรรมการ หรือกรรมการที่กำกับดูแล

ข้อ ๘ กรณีกรรมการเห็นว่าเพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนควรหยิบยกเรื่องใดเป็นคำร้อง ให้คณะกรรมการพิจารณาหารือร่วมกันและพิจารณาอบหมายสำนักงานดำเนินการตามระเบียบนี้ต่อไป

ข้อ ๙ ระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ คณะกรรมการอาจยื่นหรือขยายได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความจำเป็นและประโยชน์แห่งการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยไม่ล่าช้าเป็นสำคัญ

การขอขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ขอแสดงเหตุผลและความจำเป็นหรือข้อขัดข้องในแต่ละเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณา และให้บันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในสำนวนด้วย

ข้อ ๑๐ การตรวจดูหรือขอข้อมูล ข้อเท็จจริง บรรดาเอกสารหรือพยานหลักฐานที่ได้มาในการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้สำนักงานพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และระเบียบว่าด้วยการนั้น

ข้อ ๑๑ ในการดำเนินการตามระเบียบนี้ ให้เจ้าหน้าที่สำนักงาน เจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน และพนักงานเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม ปราศจากอคติ และเป็นกลาง

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่สำนักงาน เจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน และพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดทราบเองหรือถูกคัดค้านว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในเรื่องร้องเรียนหรือคำร้องใด ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าร่วมดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนั้นตามระเบียบนี้

การพิจารณาตามวรรคสอง ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ ๑๒ การแต่งตั้งบุคคลเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบนี้ และการกำหนดคุณสมบัติและวิธีปฏิบัติงานตลอดจนค่าตอบแทนของบุคคลดังกล่าว ให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการนั้น

หมวด ๒

การยื่นและการตรวจเรื่องร้องเรียน

ส่วนที่ ๑

การยื่นเรื่องร้องเรียน

ข้อ ๑๓ กรณีที่องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือหน่วยงานอื่นของรัฐส่งเรื่องให้คณะกรรมการดำเนินการ ไม่ถือว่าเป็นผู้ร้องตามระเบียบนี้ ทั้งนี้ ให้สำนักงานสอบถามความประสงค์ของบุคคลที่ได้รับความเสียหาย หากประสงค์ให้คณะกรรมการดำเนินการ ให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ร้อง และให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบนี้ต่อไป

ข้อ ๑๔ เรื่องร้องเรียนที่ทำเป็นหนังสืออย่างน้อยต้องระบุ

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง ในกรณีที่เป็นกรรณการร้องเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ของผู้ร้องเป็นการเฉพาะตัว

(๒) ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือที่ประสงค์ให้คณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามหน้าที่และอำนาจ

เรื่องร้องเรียนตามวรรคหนึ่ง ต้องจัดทำเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ กรณีเป็นภาษาอื่นให้ผู้ร้องจัดแปลเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษด้วย เว้นแต่กรณีจำเป็นสำนักงานอาจจัดแปลให้ก็ได้

ในกรณีที่เรื่องร้องเรียนมีรายละเอียดไม่ครบถ้วนตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนดำเนินการตามข้อ ๑๗ วรรคสอง ต่อไป

ข้อ ๑๕ การยื่นเรื่องร้องเรียนตามข้อ ๑๔ ให้กระทำได้ ดังนี้

(๑) ยื่นต่อสำนักงานหรือสถานที่ที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) ยื่นต่อกรรมการคนใดคนหนึ่ง

(๓) ส่งทางไปรษณีย์

(๔) ส่งด้วยวิธีการหรือรูปแบบอื่น เช่น ระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือสื่ออื่น ๆ

ข้อ ๑๖ นอกจากการยื่นเรื่องร้องเรียนตามข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ ผู้ร้องอาจแจ้งหรือร้องเรียนด้วยวาจา หรือทางโทรศัพท์ หรือโดยวิธีอื่นใดก็ได้

ในการรับเรื่องร้องเรียนตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่สำนักงานบันทึกการร้องเรียนตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

ส่วนที่ ๒

การตรวจเรื่องร้องเรียน

ข้อ ๑๗ เมื่อได้รับเรื่องร้องเรียน ให้สำนักงานมอบหมายเจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนดำเนินการตรวจเรื่องร้องเรียนเพื่อกลั่นกรองว่า เรื่องร้องเรียนมีมูลและอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการหรือไม่

ในการตรวจเรื่องร้องเรียนตามวรรคหนึ่ง หากเรื่องร้องเรียนใดไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน หรือไม่ชัดเจน หรือมีข้อบกพร่องในสาระสำคัญ ให้แจ้งผู้ร้องดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง หรือเพิ่มเติมรายละเอียดให้ชัดเจน หรือจะเชิญผู้ร้องมาสอบถามข้อเท็จจริง หรือขอเอกสารหรือพยานหลักฐานเพิ่มเติมก็ได้ รวมถึงดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงเพิ่มเติมที่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจเสนอต่อคณะกรรมการได้

ในกรณีการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนอาจใช้วิธีการช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษา คำแนะนำ การติดต่อกับบุคคล หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นใด ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่ผู้ร้อง ให้เจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนดำเนินการได้โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน เหมาะสมแก่กรณี

รวมทั้งต้องใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อมิให้เกิดผลกระทบที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง หรือผู้เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๘ เมื่อได้ตรวจเรื่องร้องเรียนตามข้อ ๑๗ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจัดทำบันทึกสรุปเรื่องร้องเรียนและข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐาน พร้อมความเห็นว่ามีควรรับไว้เป็นคำร้อง เพื่อดำเนินการในเรื่องใด หรือควรไม่รับไว้เป็นคำร้องด้วยเหตุผลใด แล้วเสนอคณะกรรมการภายใน สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย เว้นแต่เรื่องร้องเรียนที่จำเป็นต้องแสวงหาข้อเท็จจริงหรือ พยานหลักฐานให้เพียงพอ ให้เสนอคณะกรรมการภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย

ก่อนการพิจารณาบันทึกสรุปเรื่องร้องเรียน คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีกระบวนการกลั่นกรอง เรื่องร้องเรียนด้วยก็ได้ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการดำเนินการ ให้เป็นไปตามที่ คณะกรรมการกำหนด

บันทึกสรุปเรื่องร้องเรียนตามข้อนี้ ให้เป็นไปตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด โดยอย่างน้อย ต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อของผู้ร้องและผู้ถูกร้อง
- (๒) สรุปข้อเท็จจริงตามเรื่องร้องเรียนและความประสงค์ของผู้ร้อง
- (๓) ความเห็นของเจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน พร้อมด้วยเหตุผลที่มีความเห็นดังกล่าว

ข้อ ๑๙ ในกรณีที่เรื่องร้องเรียนใดมีลักษณะตามมาตรา ๓๙ ให้เจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน ทำความเห็นเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาไม่รับไว้เป็นคำร้อง

นอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง เจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนอาจทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาไม่รับเรื่องร้องเรียนใดไว้เป็นคำร้องได้ หากเรื่องร้องเรียนนั้นมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (๑) เรื่องที่ข้อเท็จจริงไม่เพียงพอหรือไม่มีมูลที่จะรับไว้พิจารณา
- (๒) เรื่องที่มีลักษณะเป็นการแสดงความคิดเห็น หรือไม่เป็นสาระแก่การพิจารณา
- (๓) เรื่องที่ผู้ร้องได้รับการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนตามข้อ ๑๗ วรรคสาม แล้ว
- (๔) เรื่องที่คณะกรรมการเคยพิจารณาแล้ว และไม่ปรากฏหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่

อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป

(๕) เรื่องที่ไม่สามารถติดต่อผู้ร้องได้ หรือผู้ร้องไม่ให้ความร่วมมือในการชี้แจงข้อเท็จจริง โดยไม่มีเหตุอันสมควร

(๖) เรื่องที่ผู้ร้องขอถอนเรื่องร้องเรียน หรือผู้เสียหายไม่ประสงค์ให้ตรวจสอบ ทั้งนี้ ต้องมีหลักฐานประกอบการพิจารณาด้วย

(๗) เรื่องที่พฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการละเมิดสิทธิมนุษยชนสิ้นสุดลงแล้ว เว้นแต่ผลของการละเมิดสิทธิมนุษยชนยังมีอยู่หรือผู้เสียหายยังมิได้รับการเยียวยา

(๘) เรื่องที่ได้เริ่มแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว และมีแนวโน้มไปในทางที่จะเป็นประโยชน์ ต่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ในระหว่างการประชุมการช่วยเหลือและการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามหมวด ๓ หรือการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามหมวด ๔ หากเจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนหรือพนักงาน

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้องเห็นว่าคำร้องใดมีลักษณะตามวรรคสอง อาจเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณายุติเรื่องได้

ข้อ ๒๐ กรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าเรื่องที่ไม่รับไว้เป็นคำร้องตามข้อ ๑๙ อยู่ในหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นใด เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อาจให้สำนักงานส่งเรื่องดังกล่าวให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้นพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

ข้อ ๒๑ กรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าเรื่องร้องเรียนใดอยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่นตามมาตรา ๖ ให้สำนักงานดำเนินการตามมติคณะกรรมการต่อไป

ข้อ ๒๒ เรื่องร้องเรียนใดที่ขอให้คณะกรรมการดำเนินการอื่นนอกจากประสานการช่วยเหลือประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือจัดทำข้อเสนอแนะหากเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ให้รับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจนั้นต่อไป

ข้อ ๒๓ เมื่อคณะกรรมการพิจารณามีมติตามข้อ ๑๘ ข้อ ๑๙ ข้อ ๒๐ ข้อ ๒๑ หรือข้อ ๒๒ แล้ว ให้สำนักงานแจ้งให้ผู้ร้องทราบเป็นหนังสือภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้มีมติดังกล่าว

หมวด ๓

การประสานการช่วยเหลือ และการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ข้อ ๒๔ เรื่องร้องเรียนใดที่ยังไม่มีมูลการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่คณะกรรมการรับไว้เป็นคำร้องเพื่อประสานการช่วยเหลือกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นใด หรือเรื่องที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานส่งเรื่องให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้นพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจภายในระยะเวลาที่กำหนด

เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สำนักงานขอทราบผลการดำเนินการแล้วเสนอคณะกรรมการทราบ

ข้อ ๒๕ เรื่องร้องเรียนใดที่มีมูลการละเมิดสิทธิมนุษยชน และคณะกรรมการรับไว้เป็นคำร้องเพื่อประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นใด หรือเรื่องที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานส่งเรื่องให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้นพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจภายในระยะเวลาที่กำหนด

เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สำนักงานขอทราบผลการดำเนินการแล้วเสนอคณะกรรมการพิจารณา ดังนี้

(๑) กรณีหน่วยงานหรือองค์กรที่รับเรื่องได้แก้ไข้ปัญหาตามสมควรแก่กรณีแล้ว หรือมีกระบวนการที่นำไปสู่การแก้ไข้ปัญหาที่เหมาะสมแล้ว ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบผลการประสาน

(๒) กรณีหน่วยงานหรือองค์กรที่รับเรื่องไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหา หรือไม่แจ้งผลการดำเนินการในเวลาอันสมควร ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาตามที่เห็นสมควรต่อไป

การเสนอผลการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามวรรคสอง หากเป็นกรณีที่มีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นใด ให้สำนักงานจัดทำเป็นรายงานผลการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ข้อ ๒๖ ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังถ้อยคำของบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ การตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน มาใช้บังคับกับการประสานการช่วยเหลือและประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยอนุโลม

ข้อ ๒๗ เมื่อคณะกรรมการพิจารณามีมติตามข้อ ๒๔ หรือข้อ ๒๕ แล้ว ให้สำนักงานแจ้งให้ผู้ร้องทราบเป็นหนังสือภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้มีมติดังกล่าว

หมวด ๔

การตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ข้อ ๒๘ เรื่องร้องเรียนใดที่มีมูลการละเมิดสิทธิมนุษยชน และคณะกรรมการรับไว้เป็นคำร้องเพื่อตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือเรื่องที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้ดำเนินการดังกล่าว ให้มอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้องตรวจสอบข้อเท็จจริงและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบเสนอคณะกรรมการพิจารณาต่อไป

ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมิใช่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้องร่วมดำเนินการด้วยก็ได้

ข้อ ๒๙ ในกรณีคำร้องที่รับไว้ตรวจสอบมากกว่าหนึ่งคำร้องขึ้นไปมีข้อกล่าวอ้างหรือประเด็นร้องเรียนอย่างเดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องใกล้ชิดกันหรือมีคู่กรณีเดียวกันหรือร่วมกัน ถ้าคณะกรรมการหรือกรรมการที่กำกับดูแลเห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา จะให้พิจารณารวมกันไปก็ได้

ข้อ ๓๐ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้องได้รับมอบหมายแล้ว ให้ตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและเปิดโอกาสให้ผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง หรือผู้เกี่ยวข้อง ชี้แจงและแสดงพยานหลักฐานประกอบคำชี้แจงได้ตามสมควร โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับมอบหมายเว้นแต่กรณีเป็นคำร้องที่ซับซ้อน ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

ในการตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง หากเป็นการขอให้บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารหลักฐาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้องสรุปรายละเอียดข้อเท็จจริงตามคำร้องให้เพียงพอแก่การชี้แจงโดยถูกต้องครบถ้วนด้วย พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาในการชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารหลักฐานให้บุคคลหรือหน่วยงานดังกล่าวทราบด้วย

ในกรณีที่ไม้อาจชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารหลักฐานได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนด ตามวรรคสอง บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจขอขยายระยะเวลาต่อสำนักงานได้

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่ต้องให้บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการ กรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้องแจ้งบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่กรณีจำเป็นเร่งด่วนอาจแจ้งกำหนดวันนัดล่วงหน้า ตามที่คณะกรรมการ กรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี เห็นสมควร พร้อมทั้งแจ้งสิทธิ ตามวรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และข้อ ๓๓ วรรคหนึ่ง ให้บุคคลหรือหน่วยงานนั้นทราบด้วย

บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิชี้แจงเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการ กรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี อาจสอบถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้

หากไม่อาจมาปรากฏตัวต่อหน้าคณะกรรมการ กรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามวรรคหนึ่งได้ บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจมอบอำนาจเป็นหนังสือให้มีผู้แทนมาดำเนินการได้ ทั้งนี้ การดำเนินการของผู้แทนดังกล่าวให้ถือเป็นการดำเนินการของบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น

ถ้าบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องฝ่ายใดจำเป็นต้องใช้ล่ามหรือสื่ออื่นเพื่อให้สามารถเข้าใจ หรือให้ถ้อยคำได้ ให้ดำเนินการจัดหาด้วยตนเอง แต่หากไม่สามารถจัดหาได้ ให้แจ้งสำนักงาน ทราบล่วงหน้าก่อนถึงวันนัด ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สำนักงาน อาจจัดหาล่ามหรือสื่ออื่นให้ก็ได้

บันทึกการให้ถ้อยคำตามข้อนี้ ให้เป็นไปตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาปรากฏตัวต่อหน้าคณะกรรมการ กรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงในฐานะพยาน ให้แจ้งบุคคลหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวทราบด้วยว่า กรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี เป็นเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญาและการให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จอาจเป็นความผิดตามกฎหมาย

ข้อ ๓๓ คู่กรณีและพยานมีสิทธินำทนายความหรือที่ปรึกษาของตนเข้ามาในกระบวนการ ตรวจสอบได้ ทั้งนี้ การใดที่ทนายความหรือที่ปรึกษาได้ทำต่อหน้าคู่กรณีหรือพยาน ให้ถือว่าเป็น การกระทำของคู่กรณีหรือพยาน แล้วแต่กรณี เว้นแต่คู่กรณีหรือพยานจะได้คัดค้านเสียแต่ในขณะนั้น

ในระหว่างการตรวจสอบ หากคณะกรรมการ กรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เห็นว่า ทนายความหรือที่ปรึกษาของคู่กรณีหรือพยานมีพฤติการณ์หรือความประพฤติไม่เหมาะสม อาจไม่อนุญาต ให้ทนายความหรือที่ปรึกษาเข้าร่วมในกระบวนการตรวจสอบครั้งนั้นได้ และให้บันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในสำนวนด้วย ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิคู่กรณีหรือพยานที่จะนำทนายความหรือที่ปรึกษาเข้าร่วมการตรวจสอบ ครั้งต่อไป

ในการให้ถ้อยคำของคู่กรณีหรือพยานฝ่ายหนึ่ง คู่กรณีหรือพยานอีกฝ่ายหนึ่ง รวมทั้งทนายความ หรือที่ปรึกษาของฝ่ายดังกล่าวจะเข้ารับฟังไม่ได้ เว้นแต่คณะกรรมการ กรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ จะกำหนดเป็นอย่างอื่น โดยให้บันทึกเหตุผลไว้ในสำนวนด้วย

ข้อ ๓๔ ในการรับฟังถ้อยคำของคู่กรณีหรือพยานซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชน คณะกรรมการ กรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องจัดให้มีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ผู้ปกครอง หรือบุคคล ที่เด็กหรือเยาวชนร้องขอ เข้าร่วมรับฟังถ้อยคำด้วย

ข้อ ๓๕ ในการรับฟังถ้อยคำของบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาจดำเนินการผ่านทางโทรศัพท์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ โดยให้บันทึกการรับฟังถ้อยคำไว้เป็นหลักฐาน โดยอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (๑) วัน เดือน ปี และช่วงเวลาที่มีการรับฟังถ้อยคำ
- (๒) ชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ของผู้ให้ถ้อยคำ
- (๓) สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการรับฟังถ้อยคำ
- (๔) ชื่อและตำแหน่งของผู้รับฟังถ้อยคำ

ก่อนเริ่มรับฟังถ้อยคำตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งผู้ให้ถ้อยคำทราบด้วยว่าเป็นการให้ถ้อยคำ ในกระบวนการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนซึ่งจะมีการบันทึกเสียงหรือภาพและเสียง แล้วแต่กรณี และจัดทำบันทึกการรับฟังไว้เป็นหลักฐานส่งให้ผู้ให้ถ้อยคำตรวจสอบและรับรองความถูกต้อง ทั้งนี้ ให้ขอความยินยอมการบันทึกเสียงหรือภาพและเสียงจากผู้ให้ถ้อยคำก่อน

วิธีการรับฟังถ้อยคำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้นำระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

บันทึกการรับฟังถ้อยคำตามข้อนี้ ให้เป็นไปตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ ๓๖ ในการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง หากมีกรณีที่จะต้องขอหมายของศาล เพื่อเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ซึ่งมิได้อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าของ หรือผู้ครอบครองไม่ยินยอม ให้กรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๕ วรรคสาม เสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและมอบอำนาจให้กรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น เป็นผู้ยื่นคำร้อง หรือดำเนินการกระบวนการพิจารณาใด ๆ เกี่ยวกับการขอออกหมายค้นต่อศาล ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การมอบอำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้จัดทำเป็นหนังสือตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งคนใดเป็นผู้ลงนามในหนังสือมอบอำนาจก็ได้

ข้อ ๓๗ ในการเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ตามข้อ ๓๖ ให้ดำเนินการต่อหน้าผู้ครอบครอง หรือดูแลสถานที่ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง ในกรณีที่หาบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ให้ดำเนินการต่อหน้าบุคคลอื่น อย่างน้อยสองคนซึ่งได้ขอร้องให้มาเป็นพยาน

ข้อ ๓๘ ในกรณีที่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งพยานหลักฐาน ภายในกำหนดระยะเวลาตามข้อ ๓๐ วรรคสองหรือวรรคสาม หรือกรณีที่บุคคลหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องไม่มาให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการ กรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๓๑ ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้องเสนอต่อคณะกรรมการหรือกรรมการที่กำกับดูแลพร้อมความเห็น ว่า ข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน หรือถ้อยคำของบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว มีความจำเป็นหรือไม่เพียงใด เพื่อประกอบการพิจารณา ดังนี้

(๑) กรณีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่มีอยู่เพียงพอที่จะใช้ประกอบการพิจารณาต่อไปได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้องดำเนินการตรวจสอบและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบต่อไป ตามข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเท่าที่มีอยู่

(๒) กรณีเห็นควรออกคำสั่งให้บุคคลหรือหน่วยงานใดดำเนินการ ให้เสนอคณะกรรมการ ออกคำสั่งตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง (๑) ทั้งนี้ ตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่บุคคลหรือหน่วยงานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตาม (๒) ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้องรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาต่อไป

ข้อ ๓๙ ในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้อง อาจขอให้พยานผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความเห็นประกอบการพิจารณาได้ ทั้งนี้ ให้หารือ กรรมการที่กำกับดูแลด้วย

ข้อ ๔๐ ในการดำเนินการเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ และป้องกัน มิให้เกิดสถานการณ์อันมีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนในวงกว้าง คณะกรรมการอาจนำกระบวนการ ใต้สวนสาธารณะ การพิจารณารวมคำร้อง การจ้างที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ การศึกษาวิจัย หรือ การอื่นใดอันสมควรแก่กรณี มาใช้ประกอบการตรวจสอบในเรื่องที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่สาเหตุของปัญหาเกี่ยวข้องกับนโยบาย กฎหมาย กฎ รวมถึงระบบที่ก่อให้เกิด การละเมิดสิทธิมนุษยชน

(๒) กรณีเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง

(๓) กรณีที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม

(๔) กรณีอื่นที่คณะกรรมการเห็นสมควร

หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ กำหนด

ข้อ ๔๑ ในกรณีที่การละเมิดสิทธิมนุษยชนเรื่องใดเป็นความผิดอาญาและผู้เสียหายไม่อยู่ใน ฐานะที่จะร้องทุกข์หรือกล่าวโทษด้วยตนเองได้ตามมาตรา ๓๗ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้ กรรมการหรือเจ้าหน้าที่สำนักงานดำเนินการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษแทนผู้เสียหายได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

กรณีผู้เสียหายไม่อยู่ในฐานะที่จะร้องทุกข์หรือกล่าวโทษได้ตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความ รวมถึงกรณีผู้เสียหายอาจได้รับอันตรายอย่างร้ายแรงแก่ชีวิตหรือร่างกาย หากดำเนินการร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษด้วยตนเองด้วย

ข้อ ๔๒ ในกรณีที่กรรมการผู้ใดพบเห็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและจำเป็นต้องดำเนินการ โดยเร่งด่วนตามมาตรา ๓๘ กรรมการผู้นั้นอาจแจ้งให้หน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย และในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้อาจสั่งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือตามที่เห็นสมควรได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

กรณีกรรมการพบเห็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงกรณีกรรมการได้รับแจ้งข้อเท็จจริงโดยมีพฤติการณ์หรือพยานหลักฐานที่ปรากฏชัดแจ้งด้วย

หมวด ๕

การจัดทำรายงาน และการแจ้งผล

ข้อ ๔๓ เมื่อได้ดำเนินการตรวจสอบเสร็จสิ้นแล้ว หากพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้อง เห็นว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้จัดทำรายงานผลการตรวจสอบเสนอคณะกรรมการหรือกรรมการที่กำกับดูแลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตรวจสอบเสร็จสิ้น

รายงานผลการตรวจสอบอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อผู้ร้องและผู้ถูกร้อง เว้นแต่กรณีที่คณะกรรมการให้ปกปิดชื่อ หรือเป็นเรื่องที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบ

(๒) สรุปข้อเท็จจริงตามเรื่องร้องเรียนและความประสงค์ของผู้ร้อง เว้นแต่เป็นเรื่องที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบ

(๓) รายละเอียดข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับพฤติการณ์และสาเหตุของการละเมิดสิทธิมนุษยชน

(๔) ข้อกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง

(๕) ความเห็นพร้อมด้วยเหตุผลที่มีความเห็นดังกล่าว

(๖) มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งต้องกำหนดโดยชัดแจ้งว่าบุคคลหรือหน่วยงานใด มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายใดและด้วยวิธีการอย่างไร รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางดังกล่าว

ในกรณีที่การแก้ไขปัญหาหรือการป้องกันเพื่อมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนเรื่องใดหรือลักษณะใดเกิดขึ้นอีก จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน หรือการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ให้จัดทำข้อเสนอแนะตามมาตรา ๔๒ ไว้ในรายงานผลการตรวจสอบด้วย

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้องเห็นว่าไม่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือมีเหตุให้ยุติเรื่องในระหว่างการตรวจสอบตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง หรือข้อ ๑๙ วรรคสาม ให้เสนอคณะกรรมการยุติเรื่องและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบตามข้อนี้ด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้ อาจมีข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะอย่างหนึ่งอย่างใดต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ในรายงานผลการตรวจสอบนั้นด้วยก็ได้

ในการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้องอาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ มาให้ความเห็นประกอบได้

รายงานผลการตรวจสอบตามข้อนี้ ให้เป็นไปตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ ๔๔ ในการเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามข้อ ๔๓ วรรคสอง (๖) ควรคำนึงถึงความสำคัญในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเสมอภาคและมีประสิทธิภาพ

(๒) การเข้าถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนและกลไกการเยียวยาตามความเหมาะสม

(๓) การได้รับการแก้ไขหรือชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างเพียงพอและไม่ล่าช้า

ข้อ ๔๕ ในกรณีที่มีการรวมคำร้องตามข้อ ๒๙ ให้จัดทำรายงานเป็นฉบับเดียวกัน

ข้อ ๔๖ ก่อนการพิจารณารายงานผลการตรวจสอบ คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีกระบวนการกลั่นกรองรายงานผลการตรวจสอบด้วยก็ได้ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการดำเนินการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ ๔๗ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้องจัดทำรายงานผลการตรวจสอบฉบับสมบูรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติเห็นชอบรายงานผลการตรวจสอบในเรื่องนั้น

ข้อ ๔๘ ให้สำนักงานแจ้งผลการตรวจสอบพร้อมด้วยรายงานไปยังผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อ ๔๓

(๒) ผู้ร้อง เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ร้องมิได้แจ้งสถานที่อยู่ที่จะติดต่อได้

การแจ้งผลตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้ดำเนินการตามข้อ ๔๗ แล้วเสร็จสิ้นแล้ว

ข้อ ๔๙ ในกรณีที่บุคคลหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามข้อ ๔๓ วรรคสอง (๖) ไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ในระยะเวลาที่กำหนด ให้ขอขยายระยะเวลาการดำเนินการต่อคณะกรรมการ พร้อมทั้งเหตุผลและระยะเวลาที่ขอขยายก่อนที่กำหนดระยะเวลาเดิมจะสิ้นสุดลง

หมวด ๖

การขอให้พิจารณารายงานผลการตรวจสอบใหม่

ข้อ ๕๐ การพิจารณารายงานผลการตรวจสอบใหม่ให้กระทำได้ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควร หรือเมื่อคู่กรณี บุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของคณะกรรมการตามข้อ ๔๓ วรรคสอง (๖) มีคำขอ ทั้งนี้ ตามเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) มีพยานหลักฐานใหม่อันอาจทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นยุติแล้วนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ หรือมีหรือเหตุอื่นใดอันอาจทำให้เรื่องที่พิจารณาและมีมติไปแล้วนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ

(๒) คณะกรรมการมีมติโดยอาศัยข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายใด และต่อมาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญในทางที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ขอ

ข้อ ๕๑ การยื่นคำขอของคู่กรณี บุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อ ๕๐ (๑) ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อผู้ขอไม่อาจทราบถึงเหตุอันมาก่อนในการพิจารณาครั้งที่แล้วโดยไม่ใช้ความผิดของผู้ขอ

คำขอตามวรรคหนึ่ง ให้จัดทำเป็นหนังสือยื่นต่อสำนักงานภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ขอได้รับหรือควรได้รับถึงเหตุซึ่งอาจขอให้พิจารณาใหม่ได้ แต่ไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการขอ ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ ๑๕ มาใช้บังคับกับการยื่นคำขอโดยอนุโลม

ข้อ ๕๒ เมื่อสำนักงานได้รับคำขอตามข้อ ๕๑ แล้ว ให้ตรวจคำขอว่าเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วเสนอคณะกรรมการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ ทั้งนี้ กรณีที่เห็นว่าเป็นการแจ้งผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของคณะกรรมการ ให้ดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการติดตามผลการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนต่อไป

กรณีที่คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าคำขอเป็นไปตามเงื่อนไขและมีเหตุอันสมควรให้พิจารณารายงานผลการตรวจสอบใหม่ในประเด็นใด ให้มอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้องเพื่อดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในประเด็นนั้นต่อไป ทั้งนี้ ให้นำความในหมวด ๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

กรณีที่คณะกรรมการมีมติไม่รับคำขอไว้พิจารณา ให้สำนักงานมีหนังสือแจ้งผู้ขอทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้มีมติดังกล่าว

มติของคณะกรรมการตามข้อนี้ให้เป็นที่สุด

ข้อ ๕๓ กรณีคณะกรรมการมีมติให้เพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมผลการตรวจสอบ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) การเพิกถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมผลการตรวจสอบที่ทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ ให้ยกเลิกรายงานผลการตรวจสอบฉบับเดิมและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบฉบับใหม่ โดยให้ระบุถึงรายงานผลการตรวจสอบฉบับเดิม พร้อมทั้งเหตุผลที่ทำให้มีการพิจารณาใหม่ไว้ด้วย และให้นำความในหมวด ๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๒) การแก้ไขเพิ่มเติมผลการตรวจสอบที่ไม่ทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ ให้จัดทำเป็นบันทึกการแก้ไขเพิ่มเติมและแนบไว้ท้ายรายงานผลการตรวจสอบ

มติของคณะกรรมการตามข้อนี้ให้เป็นที่สุด

หมวด ๗

การจัดทำข้อเสนอแนะ

ข้อ ๕๔ เรื่องร้องเรียนใดที่คณะกรรมการรับไว้เป็นคำร้องเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ หรือเรื่องที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานมอบหมายเจ้าหน้าที่สำนักงานดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีกระบวนการกำกับดูแลและกลั่นกรองการจัดทำข้อเสนอแนะด้วยก็ได้ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการดำเนินการ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ ๕๕ เมื่อเจ้าหน้าที่สำนักงานได้รับมอบหมายแล้ว ให้จัดทำข้อเสนอแนะให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย เว้นแต่กรณีเป็นคำร้องที่ซับซ้อน ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะตามวรรคหนึ่ง อาจจัดทำในรูปแบบรายงานหรือหนังสือราชการก็ได้

ข้อ ๕๖ ในการจัดทำข้อเสนอแนะอาจนำกระบวนการไต่สวนสาธารณะ การพิจารณารวมคำร้อง การจ้างที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ การศึกษาวิจัย การขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความเห็น หรือการอื่นใดอันสมควรแก่กรณี มาใช้ประกอบการดำเนินการก็ได้

ข้อ ๕๗ สำนักงานอาจเสนอคณะกรรมการเพื่อยุติการจัดทำข้อเสนอแนะได้ หากพบว่าเรื่องที่ทำข้อเสนอแนะมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) กฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง หรือนโยบาย มีการแก้ไขปรับปรุงครอบคลุมประเด็นที่จะเสนอแนะแล้ว

(๒) หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการสอดคล้องกับประเด็นที่จะเสนอแนะทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญแล้ว

(๓) กรณีอื่นที่เห็นว่าการจัดทำข้อเสนอแนะจะไม่เป็นประโยชน์อีกต่อไป

กรณีอื่นนอกจากวรรคหนึ่ง ให้เสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเป็นรายกรณี

ข้อ ๕๘ ให้เจ้าหน้าที่สำนักงานจัดทำข้อเสนอแนะฉบับสมบูรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อเสนอแนะในเรื่องนั้น

ข้อ ๕๙ ให้สำนักงานแจ้งข้อเสนอแนะไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่มีผู้ร้องให้แจ้งข้อเสนอแนะหรือติดตามข้อ ๕๗ แล้วแต่กรณี ให้ผู้ร้องทราบด้วยเว้นแต่ผู้ร้องมิได้แจ้งสถานที่อยู่ที่จะติดต่อได้

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๖๐ การใดที่ได้ดำเนินการก่อนระเบียบนี้มีผลใช้บังคับและยังไม่แล้วเสร็จ ให้การดำเนินการนั้นเป็นอันใช้ได้ และให้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบนี้ เว้นแต่คณะกรรมการมีมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๖๑ บรรดาคำสั่งและแบบที่ออกตามระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติมซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อระเบียบนี้ ทั้งนี้จนกว่าจะมีคำสั่งหรือแบบตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๙

พรประไพ กาญจนรินทร์

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ